

O B S A H

Předmluva	5
ZEMSKÝ RÁJ TO NA POHLED	11
Toulky přírodou	13
Osamělý tis	14
Lesů našich divné shromáždění...	16
Obory	17
Pařezy na pasece	19
Poklidné dědiny	22
Krása luk a potoků	24
Stav u rybníka	26
Ostrovy v moři zeleně	27
SPOUTÁNÍ S PŘÍRODOU	30
Co oživila svěží rosa	31
Ovoce u nás	33
Jahody dříve a dnes	36
Obilí — pojítka s přírodou i pouto	38
O cestě kukuřice a pohanky do Čech	40
A chmel...	43
Ani plevel nebyl jen plevem	45
Kytice květů	48
Jmelí a houby	49
Co zaznamenaly herbáře	51
SVĚT ZVÍŘAT	54
Přátelé člověka-lovce	55
Smečka	58
Zvířata pitomá, to jest ochočená	60
Drobet o drůbeži a jiné drobotině	62
Rodina hemživé žoužele	64

Jak se dostal sedlák mezi šelmy	66
Vlk člověku vlkem	68
Šelmy kočkovité a králík	70
Zvíře předku vysokého	72
Slon a velbloud	74
Opičící se opice	76

STRAVA, OBŽIVA, ŽIVOBYTÍ 79

Zvěřina	81
S čím se směšoval med	82
Chléb ve smyslu užším a širším	84
Nemoučné pokrmy z obilí	87
Maso a příkrm	88
Něco o luštěninách	91
Ryba vhodná do nasoleného nálevu	93
Když se ještě šafránem nešetřilo	95
Víno proti pivu	96
Malvaz	98
Peprné sladkosti	100
Kultura jídla a stolování	102

ŠATY DĚLAJÍ ČLOVĚKA 106

Plátěná košile a soukenná sukně	107
Kabát	109
Obouvané nohavice	110
Starodávná a novější obuv	113
Dřeváky nejen na venkově	115
Rukavice — ochrana, módní doplněk i symbol	117
Od kalpaku ke klobouku	119
A jiné pokrývky hlavy	120
V šarlatu a v šeři	122
Kdy šaty nedělají člověka	124

DOMOV 127

Chalupa	129
Pod rodnou střechou	131
Kouř z komína	133
Vytopená světnice	136
Komora a komůrka	138
Okno do světa oko	140

Vůně z kuchyně	142
Spíž	143
Staré kusy nábytku	144
U stolu	147
Pohled na okolí domu	149
Teplo chléva	152
Za humny	153
ČISTOTA — MĚŘÍTKO KULTURY	156
Jak se přestávalo plivat na podlahu	158
Za čistotu ulic	160
Voda nad zlato	162
Lázně, lazebníci a lazebnice	163
Mýdlo	166
Mechanické prostředky čištění	168
Vyprášit kožich a vyplít kopřivy	171
K čistotě i k nápravě	173
CO PŘETVÁŘELY DOVEDNÉ RUCE	175
Hmatatelná hmota	176
Lepivá hlína	178
Ostrý kámen	182
Tvrдый kov	184
Rozpustné olovo	185
Měkký vosk	187
Tučná voda	189
Přílnavá pryskyřice	191
Prázdná sláma	193
KAPITOLA O NÁČINÍ	196
Sekera	198
Letokruhy s pilou	200
Kliky, háky a kola	202
Obruč a obnož	204
Dřevěné nádoby	207
Džber	210
V čem se vařilo pivo	211
Svítidla a svítilny	213
Náčiní k šíření osvěty	215
Okolo větrníku	217

Stroj a aparát 219

KONSTRUKCE 223

Vory, plě 225

Co vzniklo sroubením 227

Obruba, záruba a obrubeň 228

Od zábradlí k bradlům 230

Most 232

Co bylo sklenuto 235

Sklep 237

Pohled na strop 238

Od podlahy k pavlači 240

Konstruktivní činnost obrazně 242

Jazykovědná perspektiva stavby příbytku 245

PRACOVNÍ ÚSILÍ 248

Robota 250

Podstata zemědělské práce 252

Získávání plodů země 253

Myslivost v lovech 256

Od práce v lese k dolování v horách 258

Zpracování rudy 261

Řemeslem k mistrovství 263

Úsilí o nemožné 267

ZBRANĚ A VĚCI VOJENSKÉ 270

Vítězem hned na počátku boje 272

Kdo byl dostatečně statečný 274

Turnaje a klání 276

Hlučící houfy a seřazené zástupy 278

Hotovost v pohotovosti 281

Opevnění stará i novější 283

Oštěp a kopí 286

Všecky tětivy neshnily 288

Hvízdání kulek a hřmění děl 290

Trefit se, nechybit 292

CESTY K BOHATSTVÍ 296

Jmění a mání 297

Obchod 299

Bohatství z platu?	302
Peníz jest pán...	305
Cestou krádeže a podvodu	307
Kupování prospěchu	309
Bohatnout a chudnout	312
Milodary	314
K bohatství lidskosti	317
OBYČEJNÁ KOUZLA A KOUZELNÉ OBYČEJE	321
Kouzla dnes a dříve	322
Čáry a čára	325
Zaklínadlo	327
Uřknutí, uhranutí a magická síla slov	329
Mít pro strach uděláno	332
Ostuda s kouzelným nápojem	334
Touha po vševědoucnosti	338
Čarodějnice, ježibaby a jezinky	341
Od bájně nestvůry ke zlé osobě	344
Hastrmánku, tatíčku!	346
Kouzelné obyčeje	348
Štědrý večer	350
HODNOTY UMĚNÍ A VZDĚLANOSTI	352
Český věhlas	353
Vědění a umění	355
Umění zpodobovat skutečnost	357
Divadlo	360
Báseň, bajka, báje	362
Píseň a hudba	364
Pověsti a kroniky	368
Kniha	370
Od abecedy k vědě	371
Studium, to jest učení pražské	375
ČLOVĚK MEZI LIDMI	378
Lidství a člověčenství	381
Pospolitost v jednom domě	383
Přátelé, druzi a ti druzí	386
Starší a mladší	388
Na nejnižších stupních žebříčku	391

Sedlák a pán	395
Dobří lidé	398
Obecné blaho	400
Čest	402
Péče o občanské ctnosti	404

PROŽÍVÁNÍ ČASU	408
Dlouhá a krátká hodina	410
Den v týdnu	412
Části roku	414
Jaro, podletí, vesna	417
Vztah k času	419
Ztracený čas	421
Kratochvíle	424
Problémy kolem volného času	426
Nadčasová čestná hra	430

SLOVO NA ZÁVĚR	434
SEZNAM NEJDŮLEŽITĚJŠÍCH PRAMENŮ	439
SLOVNÍ REJSTRÍK	445